

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

Ετυμολογική προέλευση : Προέρχεται από την αραβική λέξη «gas» , η οποία σήμαινε την αρχή/την προέλευση. Έπειτα, την υιοθέτησαν οι Λατίνοι και τη εξέλιξαν σε «razza» ,που σημαίνει φυλή.

ορισμός :Είναι μία πρακτική διακρίσεων ,που βασίζεται στο δόγμα της ανωτερότητας ενός ατόμου ,μιας κοινωνικής ή εθνικής ομάδας. Η αντίληψη που χαρακτηρίζει τα άτομα αυτά, είναι ότι οφείλουν να περιφρουρήσουν την αμιγή σύσταση , την καθαρότητα και τον κυριαρχικό ρόλο της ομάδας τους, έναντι των υπολοίπων (φυλετικών- κοινωνικών –εθνικών), που θεωρούν κατώτερες.

ΜΟΡΦΕΣ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ

1.Φυλετικός ρατσισμός :

- α. Ο διαχωρισμός των ανθρώπων βάσει φυλετικών χαρακτηριστικών.
- β. Ο εθνικισμός
- γ. Ο αντισημιτισμός

2.Κοινωνικός ρατσισμός:

- α. Ο ρατσισμός ,που βασίζεται σε οικονομικά κριτήρια.
- β. Ο θρησκευτικός ρατσισμός
- γ. Ο σεξισμός, δηλαδή ο ρατσισμός , ο οποίος στηρίζεται στις διαφορές μεταξύ των δύο φύλων.
- δ. Ο επαγγελματικός , που διαχωρίζει τους ανθρώπους σε πνευματικά και χειρωνακτικά επαγγέλματα.
- ε. Ο ρατσισμός βάσει σεξουαλικής προτίμησης.
- στ. Ο ρατσισμός απέναντι στα ΑΜΕΑ.
- ζ. Ο ρατσισμός , ο οποίος ασκείται σε περιθωριοποιημένα άτομα (χρήστες ναρκωτικών ουσιών , αποφυλακισμένους).
- η. Ο πολιτικός ρατσισμός ,που εκδηλώνεται με την έντονη κομματικοποίηση των πολιτών.

ΑΙΤΙΑ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

Ψυχολογικά αίτια

1.Άτομα , που διέπονται από συναισθήματα μειονεξίας και χαμηλής αυτοεκτίμησης , συχνά επιτίθενται κα υπονομεύουν τους άλλους , για να αισθανθούν εκείνα ανώτερα και να συγκαλύψουν με αυτόν τον τρόπο τις συμπλεγματικές τους τάσεις. Οι εν λόγω συμπλεγματικές συμπεριφορές ,έχουν υιοθετηθεί εξαιτίας του ρατσισμού, που έχουν βιώσει τα συγκεκριμένα άτομα και με τον τρόπο αυτό επιθυμούν να αντεκδικηθούν, ώστε να αισθανθούν καλύτερα.

2.Πολλές φορές το άτομο αντιμετωπίζει ψυχολογικές εντάσεις ,που έχουν καλλιεργηθεί από ένα δυσλειτουργικό οικογενειακό παρελθόν και προκαλούν εσωτερική ανισορροπία. Το άτομο

,λοιπόν, καταλήγει να διέπεται από έντονα καταπιεσμένα συναισθήματα και επιχειρώντας να τα συγκαλύψει ,εκδηλώνει το θυμό του με τη μορφή της υποτίμησης των συνανθρώπων του. Μάλιστα, συνήθως υποτιμά εκείνα τα άτομα, που βάσει των επιλογών τους του υπενθυμίζουν πόσο καταπιεσμένο νιώθει (π.χ. σεξουαλική καταπίεση).

Πνευματικά αίτια

1.Η ελλιπής παιδεία καλλιεργεί ρατσιστικές συμπεριφορές. Πρωταρχικά , η οικογένεια εμφυσά στερεοτυπικές αντιλήψεις στα νέα μέλη της και δεν προωθεί το γόνιμο διάλογο. Έτσι , κυριαρχεί στους κόλπους της η μισαλλοδοξία και η μονολιθικότητα στις απόψεις. Η εξοικείωση με το διαφορετικό είναι συνυφασμένη με την απόρριψη των αρχών και των κανόνων ,που διέπουν ένα τέτοιου είδους οικογενειακό μοντέλο.

2.Η έλλειψη ανθρωπιστικής παιδείας από το σχολικό περιβάλλον και η καλλιέργεια μονοπολιτισμικής εκπαίδευσης εκτρέφουν ρατσιστικές συμπεριφορές. Οι σχολικοί χώροι είναι πλέον πολυπολιτισμικοί , εξαιτίας της εισροής πολλών μεταναστών. Η εκπαίδευση αδυνατεί να ενσωματώσει στους κόλπους της επαρκώς το αλλοεθνές στοιχείο και στοχεύει απλά σε έναν τεχνοκρατικό και εξετασιοκεντρικό χαρακτήρα.

3.Ο αναλφαβητισμός καλλιεργεί την ημιμάθεια , τις προκαταλήψεις και αποδυναμώνει την κριτική σκέψη των ανθρώπων. Συνεπώς , τα άτομα αυτά είναι εύκολο να χειραγωγηθούν και να υιοθετήσουν προπαγανδιστικές απόψεις απέναντι στο διαφορετικό.

4.Τα ΜΜΕ ,ως βασικός φορέας κοινωνικοποίησης και ως βασικό παιδευτικό μέσο, ευθύνονται για την επίταση του φαινομένου του ρατσισμού. Συγκεκριμένα , οι εκπρόσωποί τους, οι δημοσιογράφοι, παραβιάζουν τη δημοσιογραφική δεοντολογία και χρηματίζονται ,με απότοκο τη μετάθεση ευθυνών σε ευπαθείς ομάδες καλλιεργώντας τη μισαλλοδοξία και την εμπάθεια. Οι μετανάστες και τα περιθωριοποιημένα άτομα ,είναι συνήθως τα εξιλαστήρια θύματα μιας πολιτικής κυβέρνησης ,που επιθυμεί να αποποιηθεί των ευθυνών της. Ο φανατισμός ,λοιπόν, πυροδοτεί το μίσος και τη βία στις πιο αδύναμες κοινωνικά ομάδες, οι οποίες αδυνατούν να αντιδράσουν.

Οικονομικά αίτια

1.Η οικονομική ύφεση που διέπει ορισμένες χώρες οδηγεί σε ρατσιστικές συμπεριφορές . Συχνά , οι οικονομικοί μετανάστες γίνονται αποδέκτες βίαιης και απαξιοτικής συμπεριφοράς , επειδή θεωρούνται από τους εντόπιους κατοίκους υπεύθυνοι για την έξαρση του φαινομένου της ανεργίας .Παρόλα αυτά όμως ,οι οικονομικοί μετανάστες είναι αυτοί, που απασχολούνται σε χειρωνακτικές θέσεις εργασίας ,που έχουν απαξιωθεί από τους εντοπίους.

2.Ορισμένοι άνθρωποι προτάσσουν ως πρόφαση την οικονομική δυσχέρεια που αντιμετωπίζει η χώρα τους , για να εκμεταλλευτούν οικονομικά μετανάστες ή αναλφάβητους ανθρώπους. Μάλιστα, εξαντλούν όλο τους το μένος και την οργή απέναντι σε αυτές τις ευπαθείς ομάδες

πολιτών.

Κοινωνικά αίτια

1. Η εξαχρείωση των δημοκρατικών αξιών και η ηθική κατάπτωση οδηγούν τους πολίτες στην έλλειψη αισθημάτων υγιούς πολιτικοποίησης, με απότοκο την άκριτη καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

2. Οι άνθρωποι αδυνατούν να σεβαστούν οτιδήποτε παρεκκλίνει από τα κοινωνικά πρότυπα που επικρατούν. Έτσι, οποιαδήποτε θρησκευτική ή εθνολογική διαφοροποίηση στοχοποιείται και επέρχεται απομόνωση αυτών των ατόμων.

3. Οι επιτήδειοι πολιτικοί εκμεταλλεύονται το αίσθημα ξενοφοβίας, που δημιουργείται σε ένα κράτος εξαιτίας της εισροής μεταναστών και το χρησιμοποιούν για να αυξήσουν την πολιτική τους επιρροή. Ειδικά σε περιόδους οικονομικής δυσχέρειας, επέρχεται άνοδος των εθνικιστικών κομμάτων με πρόφαση την ενίσχυση του εθνικού φρονήματος. Σε διεθνή κλίμακα, οι οικονομικά εύρωστες χώρες ασκούν ακραίες εθνικιστικές πολιτικές, για να κυριαρχήσουν και να εκμεταλλευτούν άλλες χώρες. Ο εθνικισμός λαμβάνει διαστάσεις πολεμικής σύγκρουσης ή απλού οικονομικού ελέγχου.

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ

Ατομικό επίπεδο

1. Τα άτομα που έχουν δεχτεί ρατσισμό υφίστανται μεγάλη ψυχολογική πίεση, εξαιτίας της κακοποίησης που έχουν βιώσει (ψυχολογική – σωματική). Διέπονται από συναισθήματα ματαιότητας και απογοήτευσης και εγκλωβίζονται μέσα σε αυτά. Αρκετές φορές αναπτύσσουν και αυτοκτονικές τάσεις, καθώς είναι ανίκανα να διαχειριστούν το αίσθημα του ψυχικού πόνου, που αισθάνονται.

2. Τα θύματα του ρατσισμού οδηγούνται συχνά σε παραίτηση και απόσυρση από δραστηριότητες με τις οποίες καταγίνονταν προγενέστερα. Συχνό φαινόμενο θεωρείται η εγκατάλειψη των σπουδών, που στερεί τα άτομα από μια προσωπική, επαγγελματική και κοινωνική καταξίωση. Επιπλέον, τα θύματα του ρατσισμού δεν έχουν τη διάθεση να προσφέρουν στο κοινωνικό σύνολο και να αποτελέσουν ενεργά πολιτικοποιημένους πολίτες.

3. Οι θύτες ρατσιστικών συμπεριφορών είναι ηθικά ανάλγητοι, δε σέβονται τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις ατομικές ελευθερίες και συνήθως είναι άτομα που εμφορούνται από φανατισμένες αντιλήψεις και ιδεολογίες. Έχει αποδειχτεί ιστορικά ότι η υιοθέτηση ακραίων αντιλήψεων ετεροκατευθύνει τα άτομα χωρίς να το συνειδητοποιούν και γίνονται φερέφωνα πολιτικών συμφερόντων.

Κοινωνικό επίπεδο

1. Σε κοινωνικό επίπεδο , ο ρατσισμός οδηγεί στην περιθωριοποίηση ορισμένων ομάδων , που στιγματίζονται ως διαφορετικοί. Αυτές οι ομάδες απομονώνονται σε συγκεκριμένες περιοχές, τα λεγόμενα γκέτο και υιοθετούν τη λογική της βίαιης αντίδρασης απέναντι στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο , που τους απαξίωσε. Συνεπώς, η βία γεννά τη βία και η απόρριψη μεταφράζεται σε θυμό, που ισοδυναμεί με παραβατικότητα ανάπτυξη εγκληματικής δράσης (ως μορφή αντίδρασης και ως τρόπος επιβίωσης).

2. Οικονομική εκμετάλλευση των ατόμων που δέχονται ρατσισμό. Αυτό συμβαίνει, λόγω του ότι οι κατηγορίες ατόμων, που δέχονται ρατσισμό -όπως οι μετανάστες -είναι άτομα που δεν έχουν κατοχυρωμένα εργασιακά δικαιώματα και γίνονται αντικείμενο ανηλεούς εκμετάλλευσης από τους εργοδότες τους (τόσο σε οικονομικό όσο και σε ηθικό επίπεδο).

3. Ο ιστός της δημοκρατίας αποδυναμώνεται , επειδή επικρατεί αναξιοκρατία και παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ορισμένες φορές και η ίδια η Πολιτεία και οι φορείς της συντηρούν αυτές τις ανισότητες, οι οποίες πυροδοτούν ένα κλίμα πόλωσης και επέρχεται κοινωνική αναταραχή.

4. Η ηθική εξαχρείωση είναι συνώνυμη με την οπισθοδρόμηση της κοινωνίας. Όταν συντηρούνται ρατσιστικές συμπεριφορές διασπείρονται συναισθήματα ανασφάλειας, καχυποψίας και φόβου ανάμεσα στους πολίτες και διαρρηγνύονται οι ανθρώπινες σχέσεις και η κοινωνική συνοχή.

5. Διαιωνίζονται φαινόμενα εθνικισμού , που συντηρούν τον πόλεμο , υποδουλώνουν πολιτισμικά και οικονομικά τα έθνη και προωθούν ιμπεριαλιστικές (επεκτατικές) πολιτικές.

ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ

1. Η **οικογένεια** οφείλει να καλλιεργεί τον ουσιαστικό διάλογο, ώστε να απαλλάσσονται τα παιδιά από στερεοτυπικές και μονοδιάστατες απόψεις , να γίνουν δέκτες πολυφωνικών αντιλήψεων και να κατανοήσουν ότι η διαφορετικότητα είναι συνυφασμένη με την ανθρώπινη φύση. Επιπλέον, η οικογένεια είναι θεμιτό να παρωθεί τους νέους στην ενασχόληση με την ομαδική δράση, είτε με τη μορφή άθλησης είτε με τη μορφή καλλιτεχνικής έκφρασης. Μόνο με αυτόν τον τρόπο , θα μπορέσουν οι νέοι να συλλειτουργήσουν με το διαφορετικό και επειδή θα διαθέτουν κοινά ενδιαφέροντα θα το αποδεχτούν ευκολότερα.

2. Στο **σχολικό περιβάλλον** είναι επιτακτικό να διδάσκεται εμπειριστατωμένα το μάθημα της ιστορίας σε συνδυασμό με την κοινωνιολογία , ώστε οι μαθητές να κατέχουν την παράδοση και να αντιστέκονται σε προπαγανδιστικές απόψεις ,έχοντας την ικανότητα να επιχειρηματολογούν. Με αυτόν τον τρόπο, δε θα αισθάνονται απειλή προς το αλλοεθνές στοιχείο , αλλά θα έχουν την ικανότητα να αλληλεπιδρούν και να το αποδέχονται . Παράλληλα , το σχολείο καλλιεργεί την ομαδοσυνεργατικότητα, μέσω της εκπόνησης εργασιών , που επιτρέπουν την αλληλεπίδραση μαθητών και κάνουν την αποδοχή του διαφορετικού πιο ομαλή. Τέλος , η στελέχωση των εκπαιδευτικών χώρων από ειδικά καταρτισμένο προσωπικό ,όπως ψυχολόγους και κοινωνιολόγους θα συμβάλλει στην αντιμετώπιση και τη διαχείριση ρατσιστικών συμπεριφορών και εκφοβισμού.

3. Η περιστολή (περιορισμός) του αναλφαριθμητισμού από το **Κράτος** θα αμβλύνει το φαινόμενο αυτό της κοινωνικής παθογένειας. Όσο πιο μορφωμένος θεωρείται κάποιος, τόσο πιο ανοιχτόμυαλος είναι και απαλλάσσεται από προκαταλήψεις και πάγια διαμορφωμένες και απόλυτες απόψεις. Όλη αυτή η προσπάθεια, χρήζει φυσικά και προσωπικών κινήτρων, που θα αναζητήσει το άτομο για να αυτομορφωθεί και να αυτοπραγματωθεί. Άλλωστε, η ουσιαστική παιδεία έρχεται με προσωπικό μόχθο.

4. Το **Κράτος** οφείλει να μεριμνήσει και να εκχωρήσει κονδύλια για την εξασφάλιση πολιτικής πρόνοιας σε ευπαθείς ομάδες, όπως είναι οι μετανάστες, οι οικονομικά δυσχερείς πολίτες, τα ΑΜΕΑ κτλ. Μόνο σε μια αντίστοιχη περίπτωση, οι συγκεκριμένες κατηγορίες πολιτών δε θα αισθάνονται παραγκωνισμένες και κοινωνικά υποδεέστερες και θα συλλειτουργούν πιο αρμονικά με το υπόλοιπο κοινωνικό σύνολο. Ταυτόχρονα, για να περιοριστεί σε βάθος ο ρατσισμός οφείλει το Κράτος να αντιμετωπίσει δραστικά παρεμφερή φαινόμενα κοινωνικής παθογένειας, όπως την ανεργία, που συντηρούν τις κοινωνικές διακρίσεις.

5. Τα **ΜΜΕ** οφείλουν να καταστούν αρωγοί στον αντιρατσιστικό αγώνα. Οφείλουν να χρησιμοποιούν την επίδρασή τους, για να ευαισθητοποιούν την κοινή γνώμη απέναντι σε παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Μέσω των κοινωνικών διαφημίσεων έχουν τη δύναμη να στηλιτεύσουν ρατσιστικές συμπεριφορές και να γίνουν υπέρμαχοι των ελευθεριών και των δικαιωμάτων των ανίσχυρων και περιθωριοποιημένων ατόμων. Όλα αυτά, σε συναρμογή με τον αδιάβλητο χαρακτήρα, που καλούνται να επιδεικνύουν, χωρίς χρηματισμούς και εμπλοκή σε πολιτική χειραγώγηση.

6. Ο **ρόλος των πνευματικών ανθρώπων** καθίσταται πολύ σημαντικός για την αντιμετώπιση του ρατσισμού σε παγκόσμια κλίμακα. Επιστήμονες, δημοσιογράφοι, ακτιβιστές πολιτικοί μπορούν με τη στάση ζωής τους και μία εμπειριστατωμένη πληροφόρηση, να παρακινήσουν τους πολίτες ανά τον κόσμο να αφυπνιστούν και να λάβουν δράση απέναντι σε παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που υποτιμούν την ανθρώπινη ύπαρξη και καθιστούν τους ανήμπορους φερέφωνα των επιτηδείων και των ισχυρών.